

Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde

APTAUJA

Latvijas nepilsoņu attieksme pret Latvijas pilsonības iegūšanu

Rīgā, 2020

SATURS

APRAKSTS	3
NEPIECIEŠAMĪBA	3
SITUĀCIJAS ANALĪZE	5
GALVENIE SECINĀJUMI.....	9
APTAUJAS REZULTĀTI.....	11
APTAUJAS TEHNISKĀ INFORMĀCIJA.....	11
RESPONDENTU SOCIĀLDEMOGRĀFISKAIS RAKSTUROJUMS	11
LATVIEŠU VALODAS PRASMES PAŠNOVĒRTĒJUMS	12
LATVIEŠU VALODAS LIETOŠANA IKDIENĀ	16
IESMESLI, KĀPĒC NEPILSONI NEVĒLAS NATURALIZĒTIES.....	18
VAI NEPILSONI PLĀNO IEGŪT LATVIJAS PILSONĪBU TUVĀKAJĀ LAIKĀ? .	22
VAI NEPILSONIEM IR PIETIEKAMA INFORMĀCIJA PAR LATVIJAS PILSONĪBAS IEGŪŠANAS JAUTĀJUMIEM?.....	23

APRAKSTS

Aptaujas mērķis ir noskaidrot Latvijas nepilsoņu attieksmi pret Latvijas pilsonības iegūšanu naturalizācijas kārtībā un faktorus, kas kavē nepilsoņu izvēli kļūt par Latvijas pilsoņiem.

Aptaujas dati iegūti, aptaujājot 1209 Latvijas nepilsoņus vecumā no 15 līdz 94 gadiem, no kuriem 56% - sievietes, 44% - vīrieši. Kā aptaujas metode izmantota respondentu anketēšana Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes (turpmāk – PMLP) teritoriālajās nodaļās.

Aptaujas ģeogrāfiskais pārklājums: visi Latvijas reģioni.

Aptaujas laiks: 2018.gada septembris – 2019.gada aprīlis.

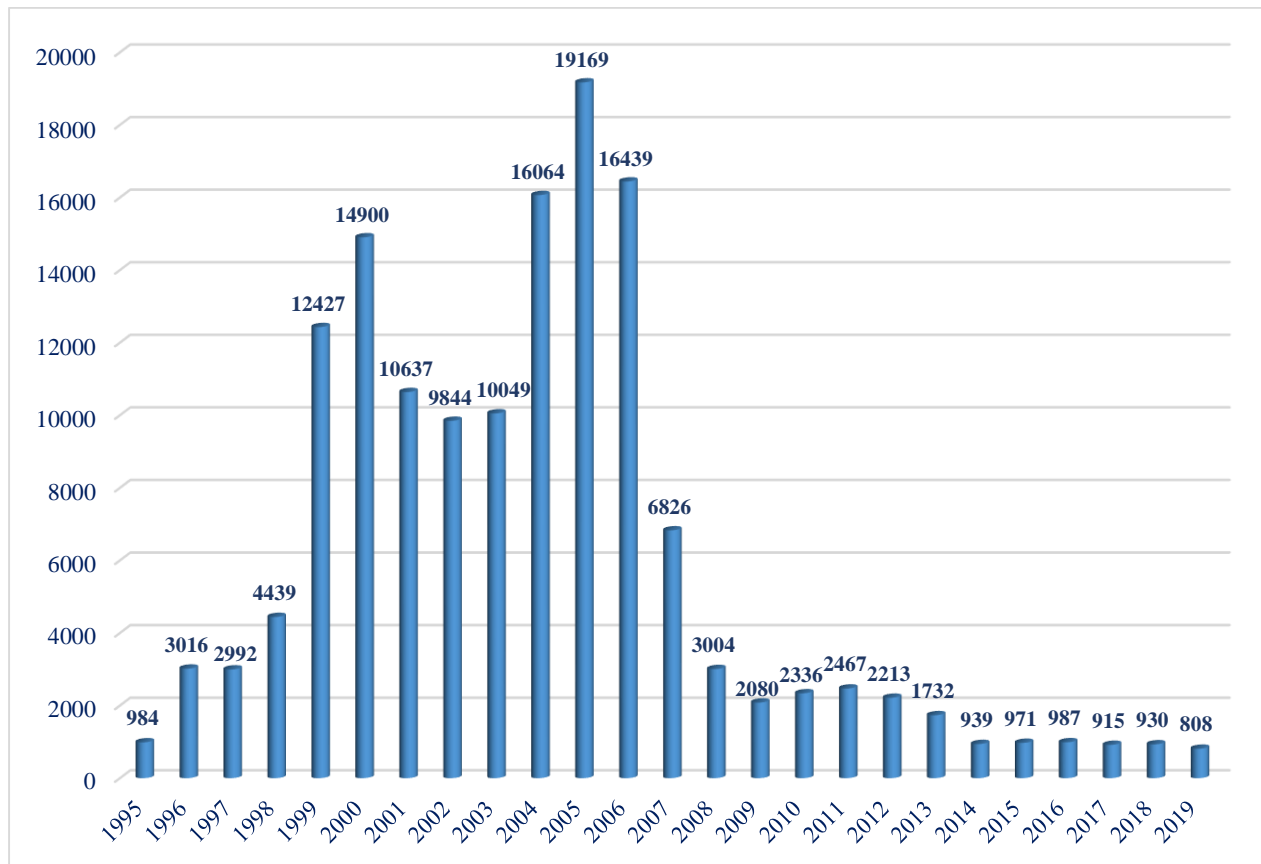
Atskaiti sagatavoja: PMLP Personu statusa kontroles nodaļa

NEPIECIEŠAMĪBA

Kopš naturalizācijas procesa sākuma no 1995.gada 1.februāra līdz 2019.gada 31.decembrim saņemti 147 809 naturalizācijas iesniegumi par 161 221 personu. Ar Ministru kabineta rīkojumu Latvijas pilsonībā uzņemtas 147 168 personas, t.sk. 14 584 nepilngadīgie bērni.

Diagramma Nr.1

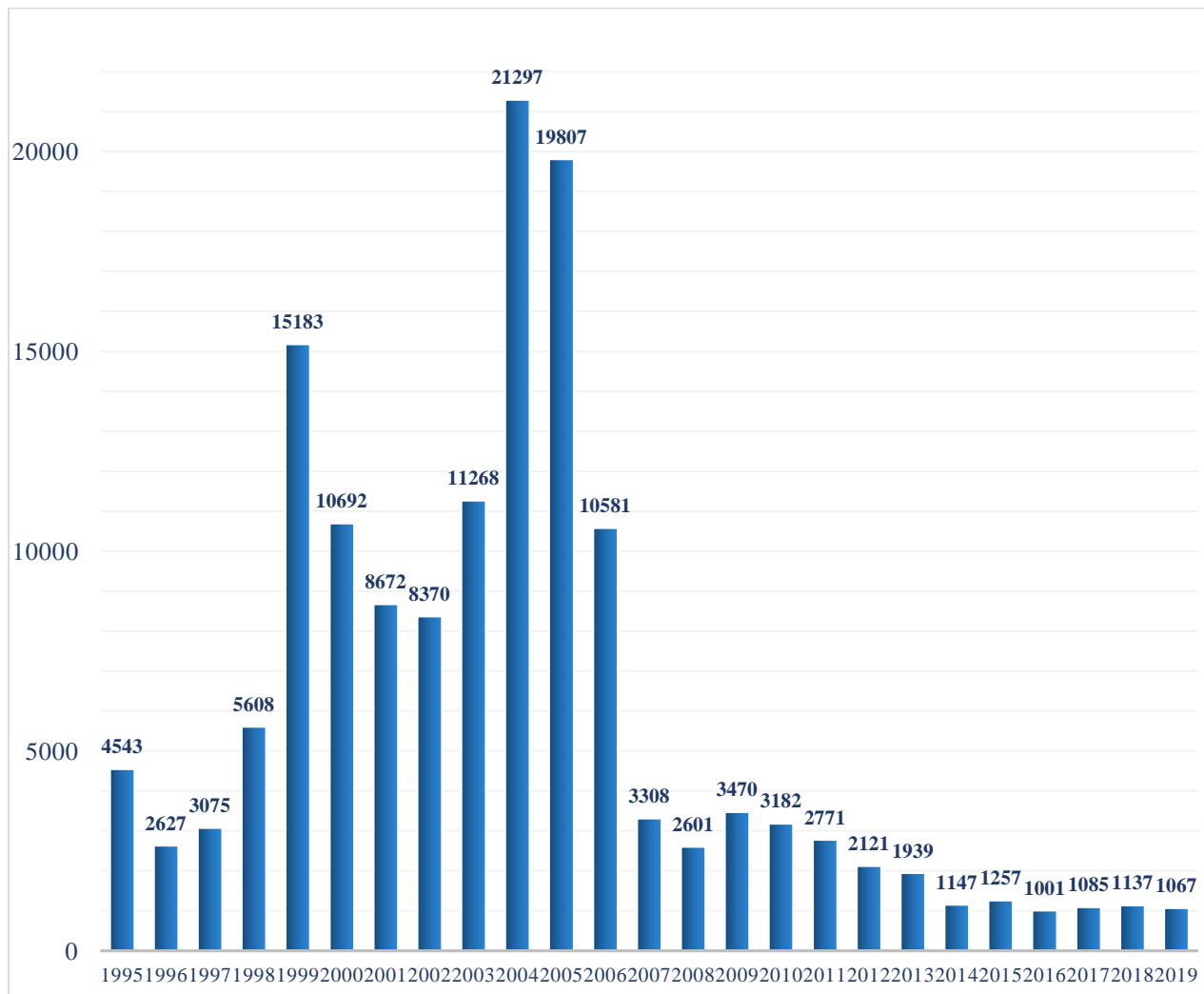
Latvijas pilsonībā naturalizācijas kārtībā uzņemto personu skaits. 1995.-2019.gads

Kopš pēdējās PMLP aptaujas, kas veikta 2016.gadā, Latvijas pilsonībā naturalizācijas kārtībā uzņemto personu skaits ir samazinājies. Tomēr kopumā situācija ir nostabilizējusies un būtiskas izmaiņas nepilsoņu naturalizācijas jomā netika novērotas. Turklāt, salīdzinot ar 2016.gadu, ir pieaudzis saņemto iesniegumu skaits Latvijas pilsonības iegūšanai naturalizācijas kārtībā.

Diagramma Nr.2

Saņemto iesniegumu skaits Latvijas pilsonības iegūšanai naturalizācijas kārtībā. 1995.- 2019.gads

Aptauja bija nepieciešama, lai atklātu iemeslus nemainīgajam naturalizācijas tempam, noskaidrotu, kāpēc Latvijas nepilsoņi nav motivēti iegūt Latvijas pilsonību naturalizācijas kārtībā un kādi apstākļi kavē izdarīt šo izvēli. Tāpat aptaujā tika noskaidrots, kāds ir Latvijas nepilsoņu latviešu valodas prasmes līmenis, kāda ir latviešu valodas lietošanas vide, un kā tas ietekmē viņu vēlmi kļūt par Latvijas pilsoņiem.

Aptaujas mērķis bija noskaidrot nepilsoņu attieksmi par Latvijas pilsonības iegūšanu, viedokļu mainīgumu un tendences.

SITUĀCIJAS ANALĪZE

Pēc Iedzīvotāju reģistra datiem 2020.gada 1.janvārī iedzīvotāju skaits Latvijā bija 2 083 363 personas, t.sk. 1 768 480 – Latvijas pilsoņi (85%), 216 682 – Latvijas nepilsoņi (10%) un 98 201 – ārzemnieki (5%).

Diagramma Nr.3

Latvijas iedzīvotāju sadalījums pēc valstiskās piederības

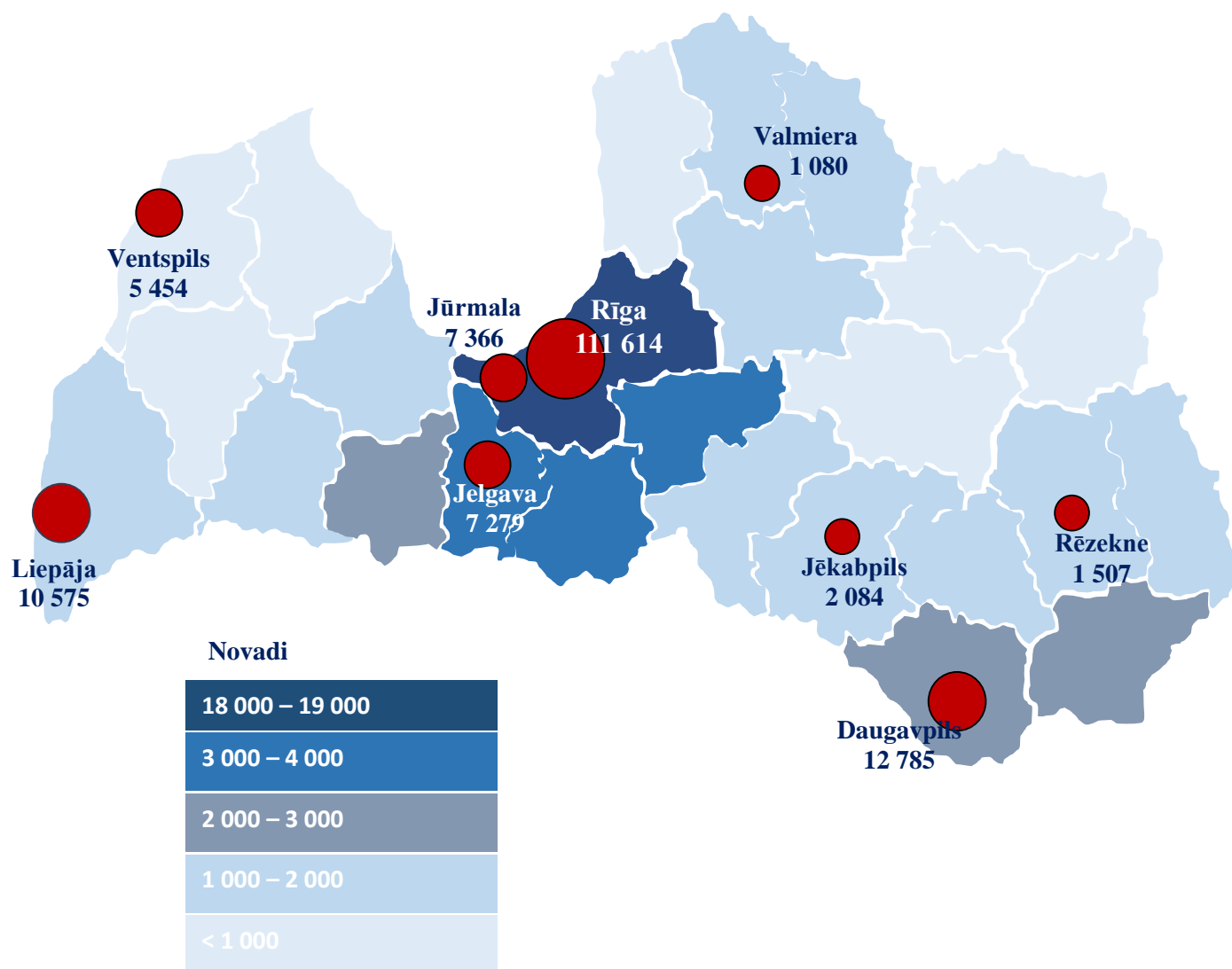

2020.gada 1.janvārī Latvijā dzīvoja 173 tautību pārstāvji, t.sk. 1 258 769 latvieši (60%), 529 941 krievi (25%), 65 315 baltkrievi (3%), 50 850 ukraiņi (2%) un 42 808 poļi (2%).

Lielākā nepilsoņu daļa dzīvo pilsētās (159 744 jeb 74%), no tiem visvairāk dzīvo Rīgā (111 614 jeb 52%), Daugavpilī (12 785 jeb 6%), Liepājā (10 575 jeb 5%), Jūrmalā (7 366 jeb 3%), Jelgavā (7 279 jeb 3%), Ventspilī (5 454 jeb 2,5%), Jēkabpilī (2 084 jeb 1%), Rēzeknē (1 507 jeb 0,7%), Valmierā (1 080 jeb 0,5%).

Diagramma Nr.4

Nepilsoņu skaits Latvijas administratīvajās teritorijās

Kā liecina Iedzīvotāju reģistra dati, visvairāk nepilsoņu ir vecumā pēc 70 gadiem (55 357 jeb 26%), arī vecumā no 61 līdz 70 gadiem (48 591 jeb 22%) un vecumā no 51 līdz 60 gadiem (46 705 jeb 22%). Vismazāk nepilsoņu ir vecumā līdz 18 gadiem (3 998 jeb 1%).

Diagramma Nr.5

Latvijas nepilsoņu skaits un īpatsvars (%) sadalījumā pēc vecuma grupām

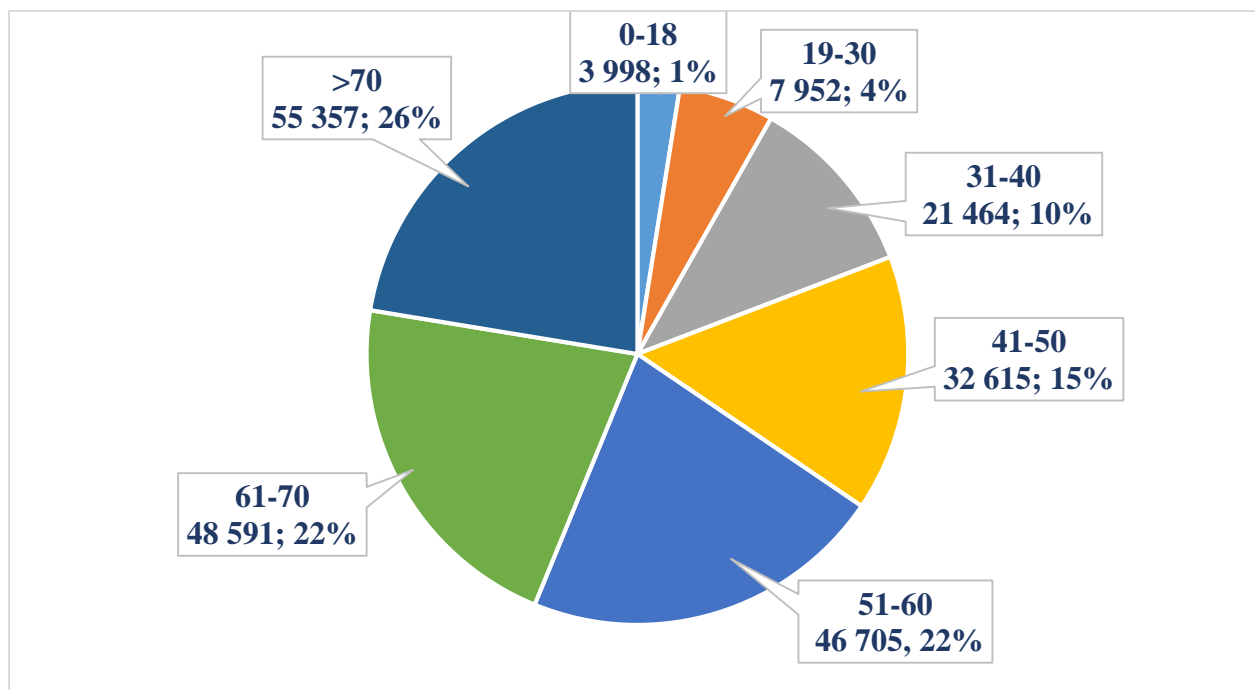
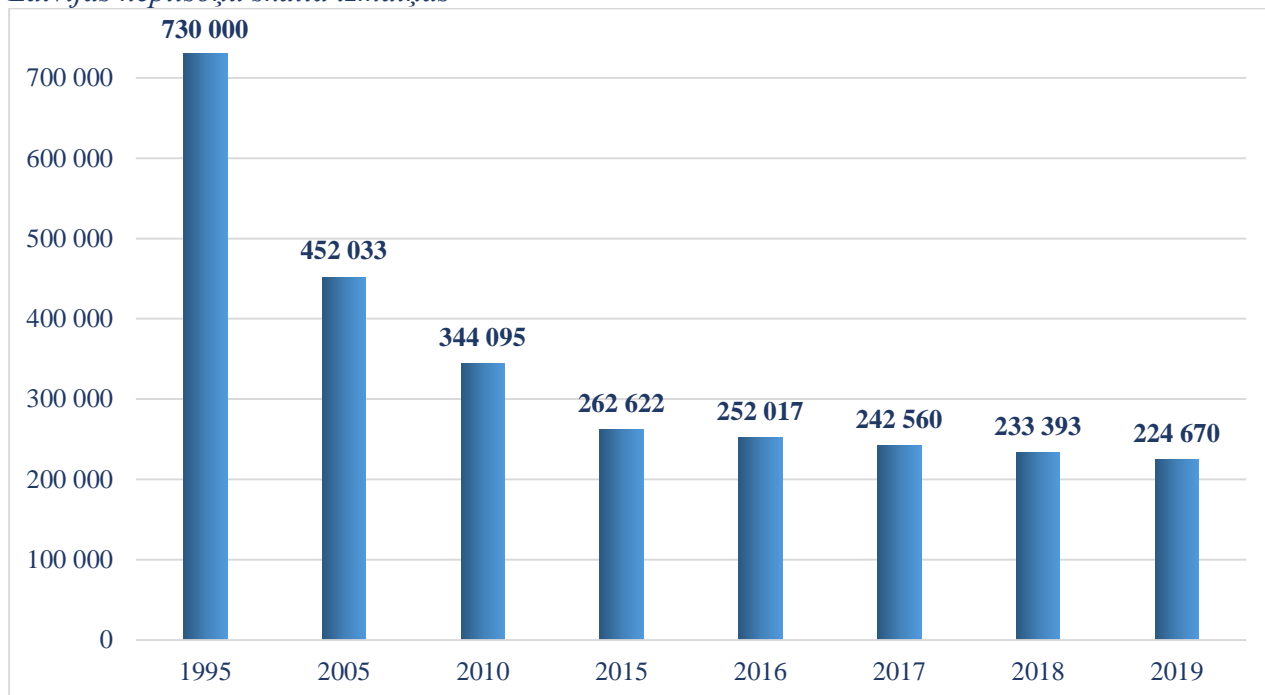

Diagramma Nr.6

Latvijas nepilsoņu skaita izmaiņas

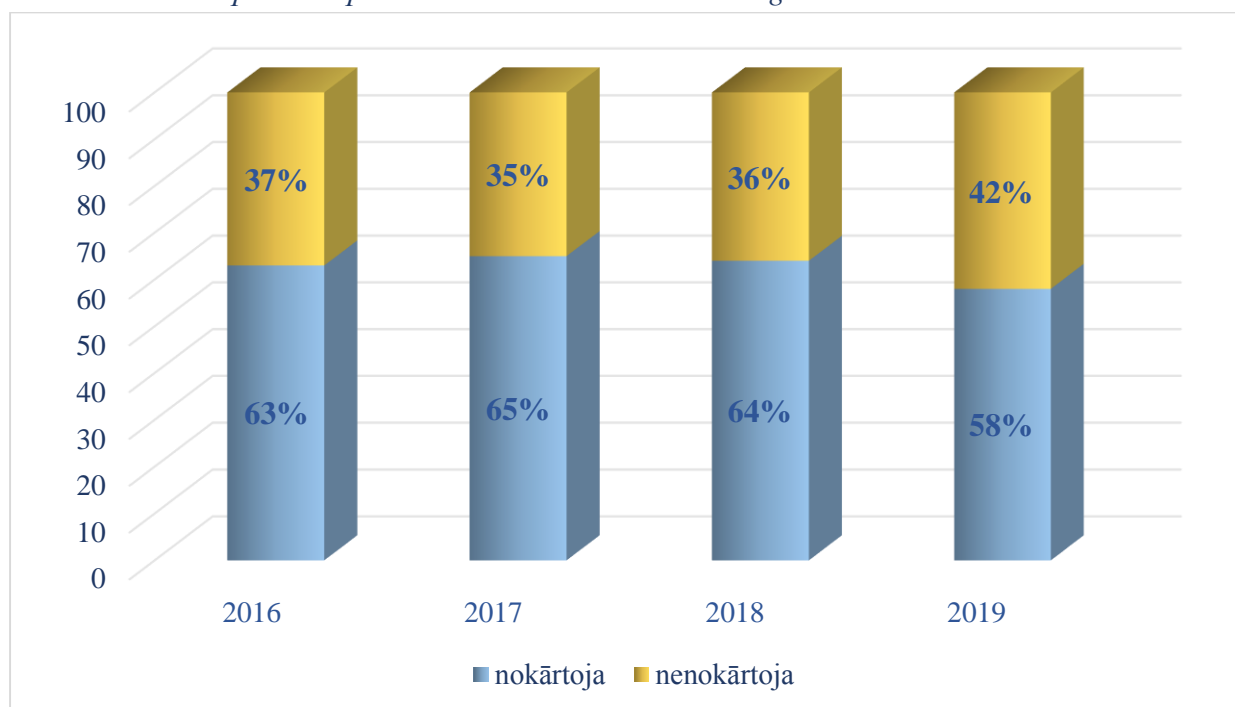

No 1995.gada nepilsoņu skaits Latvijā ir samazinājies par vairāk nekā 500 tūkstošiem. Pēdējos gados samazinājums ir par aptuveni 10 tūkstošiem personu gadā. Nepilsoņu skaita samazinājumu ietekmē ne tikai naturalizācijas process, bet arī citi faktori, piemēram, mirstība, nepilsoņa statusa zaudēšana (atteikšanās kārtībā, iegūstot citas valsts pilsonību, vai atņemta, ja persona likumā noteiktajā kārtībā nav atteikusies no nepilsoņa statusa). Nepilsoņa statuss tiek zaudēts arī brīdī, kad persona iegūst Latvijas pilsonību reģistrācijas vai atzīšanas kārtībā.

Iepriekšējo gadu nepilsoņu aptauju dati rāda, ka viens no būtiskākajiem naturalizācijas šķēršļiem ir nepilsoņu nepietiekama latviešu valodas prasme. 2019.gadā 58% no visām personām, kas kārtoja latviešu valodas prasmes pārbaudi, spēja to nokārtot.

Diagramma Nr.7

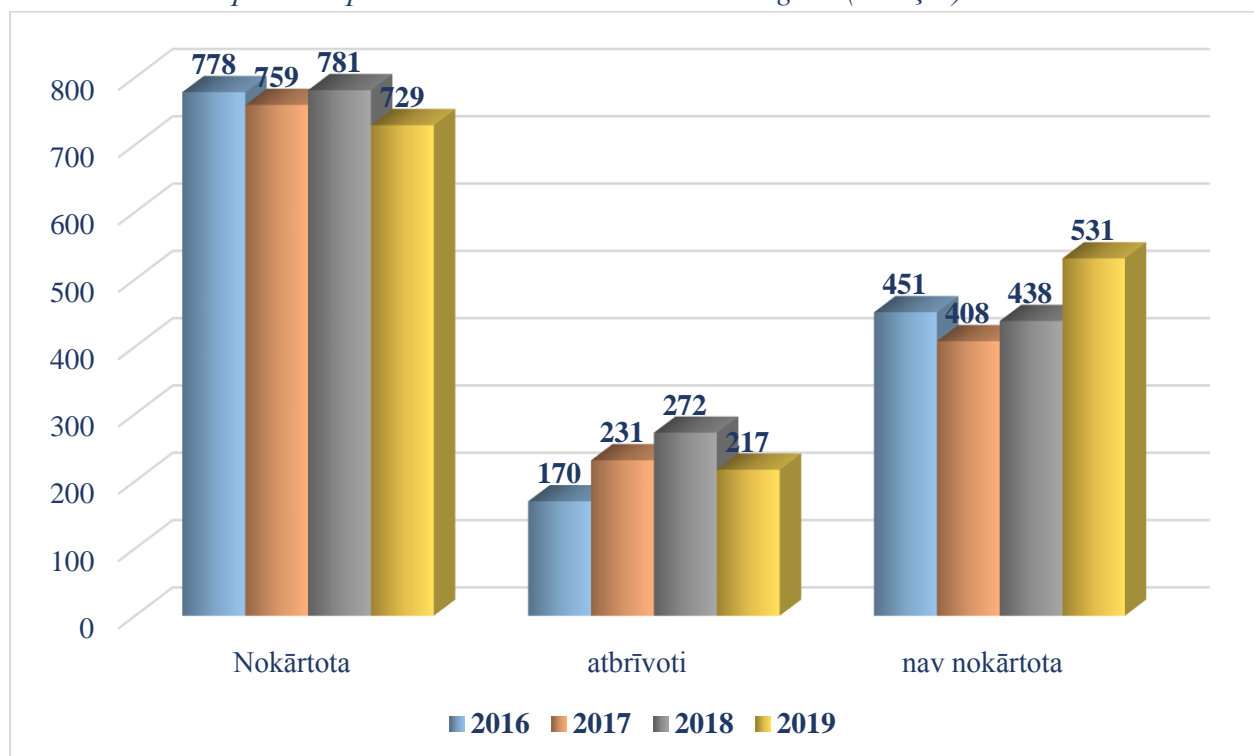
Latviešu valodas prasmes pārbaudes rezultāti. 2016.-2019.gads

2019.gadā latviešu valodas pārbaudi kārtoja 1260 personas, 729 – nokārtoja, 531 – nenokārtoja, bet 217 personas bija atbrīvotas no pārbaudes kārtošanas.

Diagramma Nr.8

Latviešu valodas prasmes pārbaudes rezultāti. 2016.- 2019.gads (skaitļos)

GALVENIE SECINĀJUMI

Aptaujas dati liecina, ka lielākā daļa nepilsoņu nākotnē neplāno iegūt Latvijas pilsonību. Salīdzinot ar iepriekšējo PMLP veikto aptauju, nepilsoņu vēlme tuvākajā laikā naturalizēties ir samazinājusies. Ja 2016.gadā vēlmi naturalizēties izteica 35% nepilsoņu, tad 2019.gadā – 24%.

Galvenie iemesli, kas attur nepilsoņus no naturalizācijas, salīdzinot ar iepriekšējo aptauju datiem, paliek nemainīgi. Tie ir: uzskats, ka nevar nokārtot eksāmenus (23%), pieņēmums, ka pilsonība pienākas automātiski (17%), cerība, ka tiks ieviesti papildu atvieglojumi (15%). Vēl joprojām vērā ņemams ir to nepilsoņu skaits, kurus apmierina viņu statuss – 13% (2016.gadā – 12%) un kuriem naturalizācijai nav laika – 10% (2016.gadā – 12%).

Salīdzinot ar 2016.gadu, par 3% samazinājies to nepilsoņu skaits, kuri uzskata, ka brīvi runā, lasa un raksta latviski (2016.gadā - 23%, 2019.gadā - 20%), salīdzinot ar 2014.gadu pieaudzis par 3%. Kopš 2016.gada nemainīgs ir to nepilsoņu skaits, kuri latviešu valodā runā un lasa brīvi, bet grūtības sagādā rakstīšana (14%). Tomēr vēl joprojām liela daļa nepilsoņu spēj lietot tikai vienkāršas frāzes (24%) vai zina tikai dažus vārdus (12%). Savukārt valodu neprot 7% aptaujāto nepilsoņu. Latviešu valodu nepilsoņi parasti lieto sadzīvē (27%), valsts iestādēs (21%), darba vai skolā (16%). 12% aptaujāto nepilsoņu norādīja, ka latviešu valodu nelieto vispār.

Uz jautājumu “*Vai Jums ir visa pietiekama informācija par to, kā iegūt Latvijas pilsonību?*” 57% respondentu atbildēja apstiprinoši, 23% - noraidoši, bet 20% dotais jautājums neinteresē. Salīdzinot

ar iepriekšējo gadu aptauju datiem to nepilsoņu skaits, kuriem informācija par pilsonības iegūšanu pietiekama, būtiski nav mainījies (59% - 2012. gadā; 60% - 2016.gadā). Savukārt, salīdzinot ar iepriekšējo aptauju, par 6% ir samazinājies to nepilsoņu skaits, kuriem nav visas nepieciešamas informācijas par pilsonības iegūšanu, kā arī par 9% ir palielinājies to nepilsoņu īpatsvars, kurus informācija par pilsonību neinteresē.

Aptaujā iegūtas šādas galvenās atziņas:

1. 2019.gadā, salīdzinot ar 2016.gadu, nepilsoņu vēlme naturalizēties ir samazinājusies.
2. Atbilstoši nepilsoņu latviešu valodas prasmes pašnovērtējumam 57% valodu prot pietiekamā līmenī, lai varētu kārtot latviešu valodas prasmes pārbaudi naturalizācijas procesā. Taču slikta latviešu valodas prasme joprojām ir būtisks šķērslis nepilsoņu naturalizācijai.
3. Nepilsoņu attieksme par Latvijas pilsonības iegūšanu ir nogaidoša, daļa cer uz atvieglojumiem naturalizācijas procesā.
4. 23% aptaujāto nepilsoņu apmierina viņu statuss, vai naturalizācijai vienkārši pietrūkst laika.
5. Palielinājies to personu skaits, kuri zina tikai dažus vārdus un valodu nelieto.

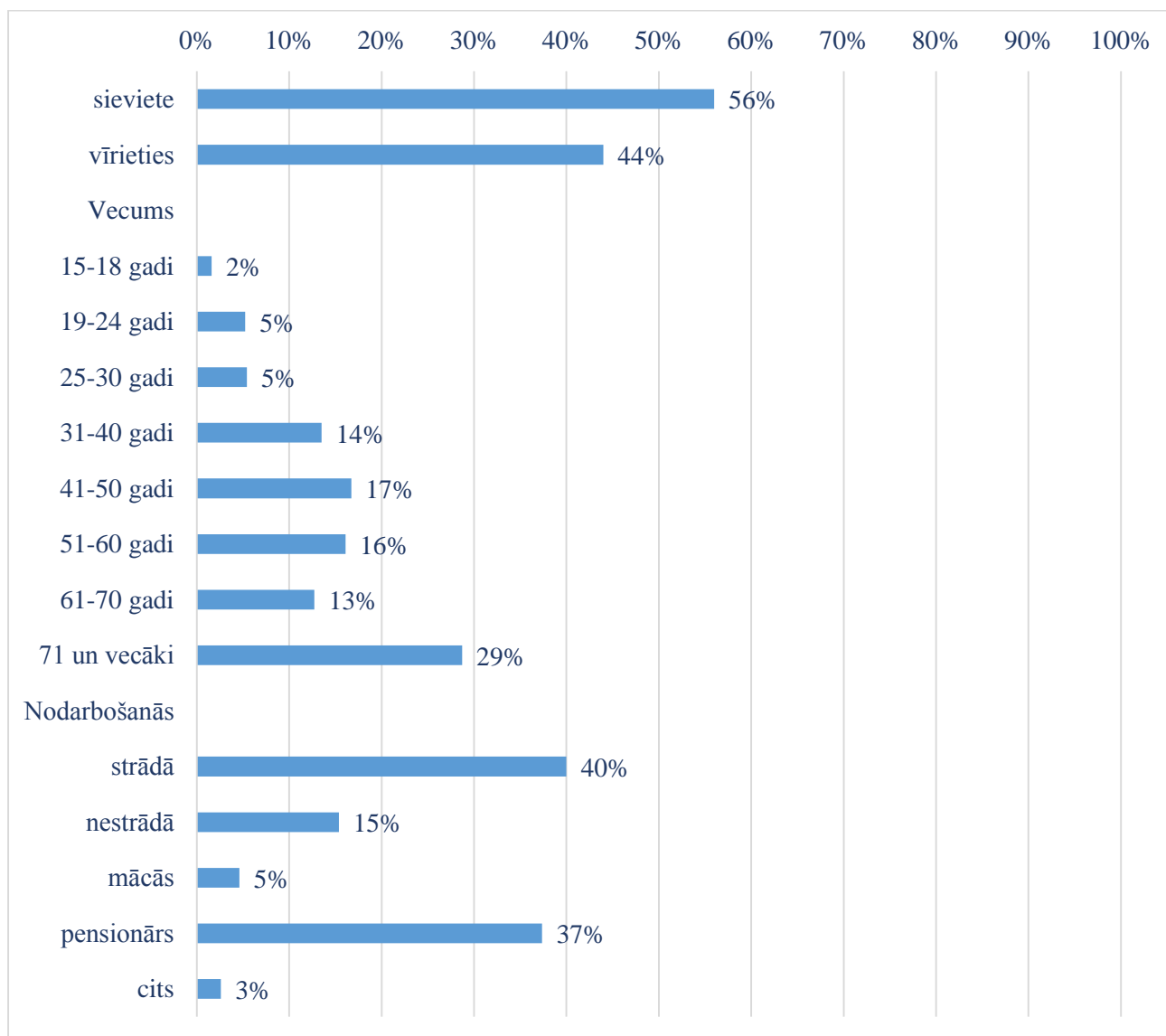
APTAUJAS REZULTĀTI

APTAUJAS TEHNISKĀ INFORMĀCIJA

PĒTĪJUMA VEICĒJS	Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde
ĢENERĀLAIS KOPUMS	Nepilsoņi vecumā no 15- 94 gadiem
PLĀNOTAIS IZLASES APJOMS	1100 respondenti
SASNIEGTAIS APJOMS	1209 respondenti
IZLASES METODE	Stratificētā izlase
STRATIFIKĀCIJAS PAZĪMES	Administratīvi teritoriālā
APTAUJAS VEIKŠANAS METODE	Anketēšana PMLP nodaļās
ĢEOGRĀFISKAIS PĀRKLĀJUMS	Visi Latvijas reģioni
APTAUJAS VEIKŠANAS LAIKS	No 01.09.2018. līdz 30.04.2019.

RESPONDENTU SOCIĀLDEMOGRĀFISKAIS RAKSTUROJUMS

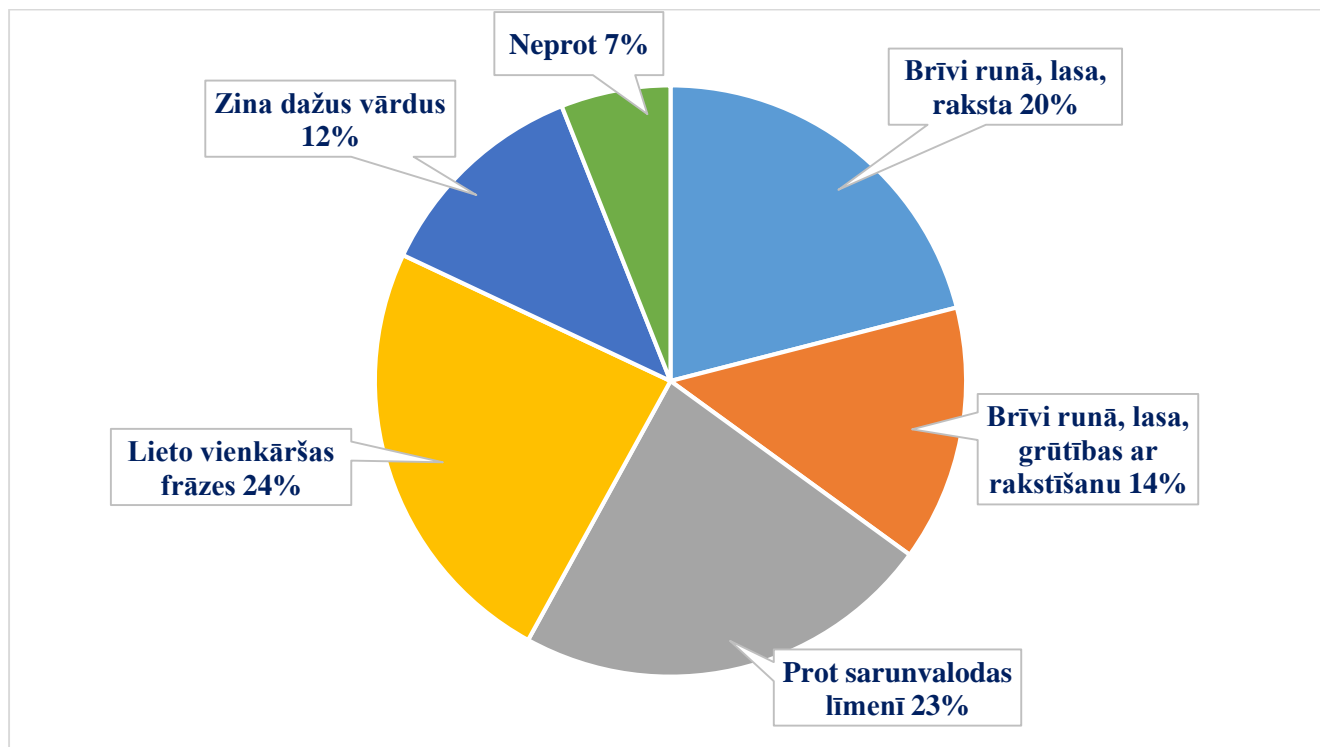
Respondentu skaits 1209

LATVIEŠU VALODAS PRASMES PAŠNOVĒRTĒJUMS

Diagramma Nr.9

Atbildes uz jautājumu "Kā respondents vērtē savas latviešu valodas prasmes?"

Aptaujas dati liecina, ka 57% respondentu latviešu valodu prot pietiekamā līmenī, lai varētu kārtot latviešu valodas prasmes pārbaudi naturalizācijas procesā. Savukārt 24% respondentu sarunā var lietot vienkāršas frāzes, 12% (6% - 2018.gadā) - zina tikai dažus vārdus, bet 7% (3% - 2018.gadā) latviešu valodu neprot vispār, iemesls – 2019.gadā aptaujāto vecuma grupā virs 60 gadiem 42%, bet 2018.gadā – 11%.

Diagramma Nr.10

Latviešu valodas prasmes pašnovērtējums. 2010.-2019.gads (procentos).

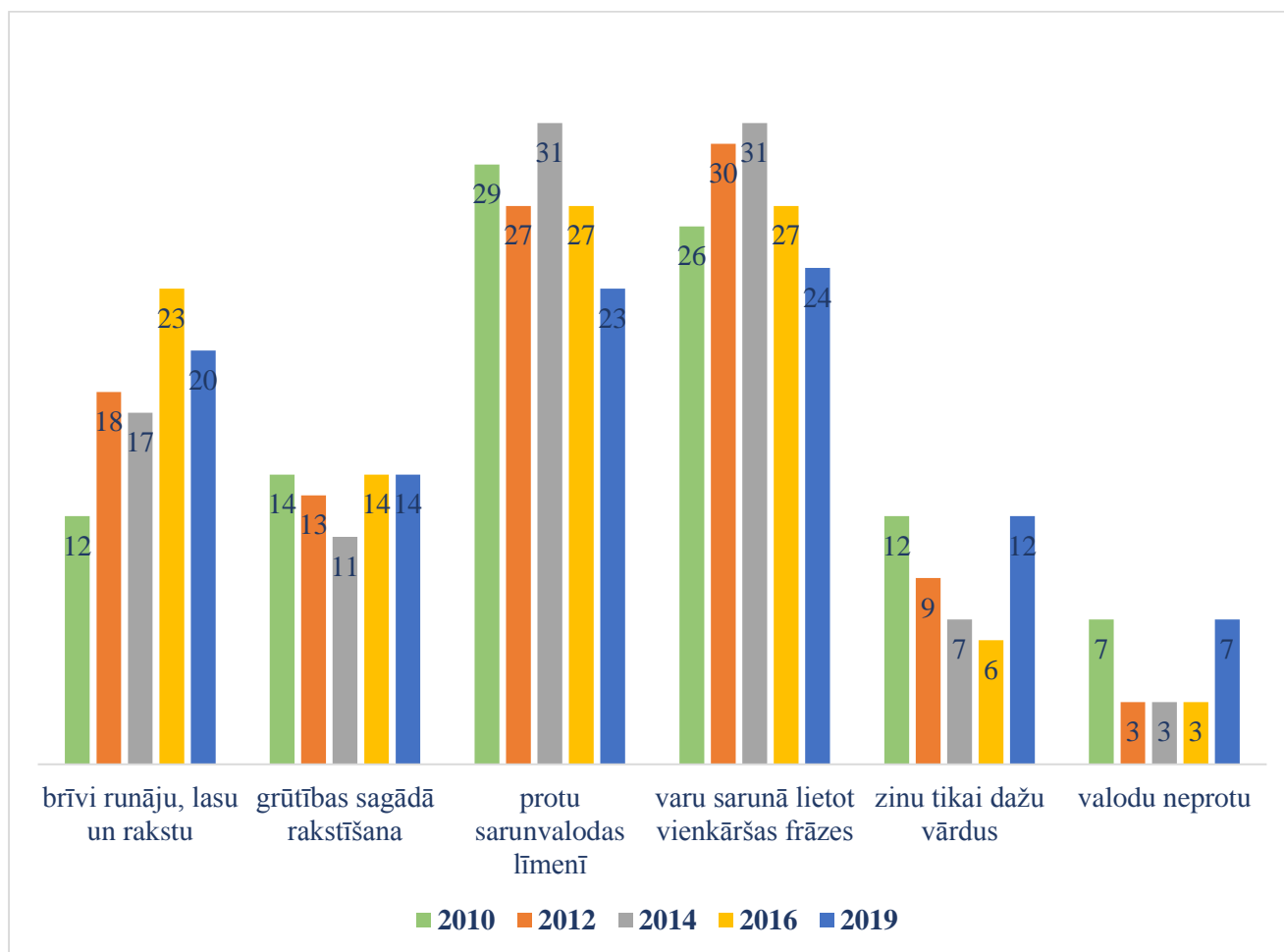
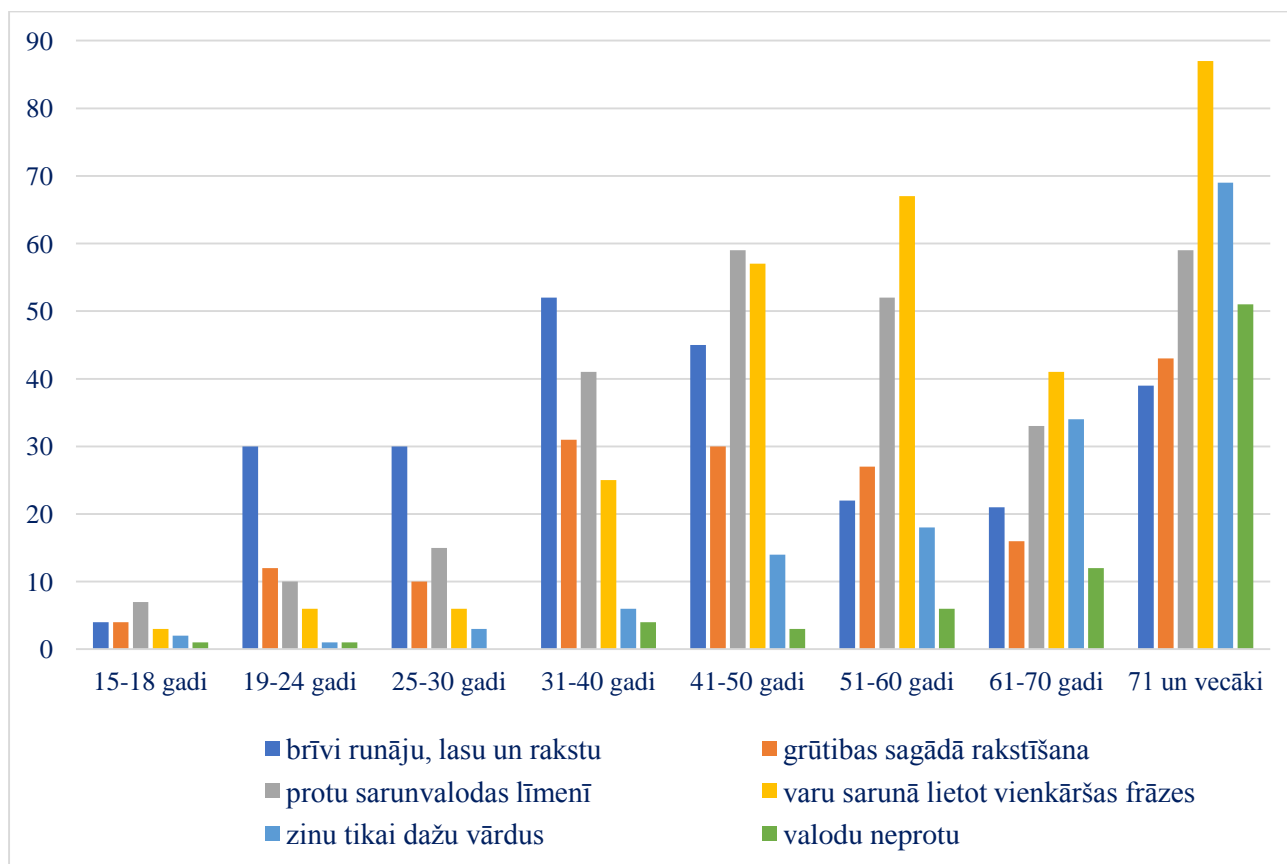

Diagramma Nr.10.1.

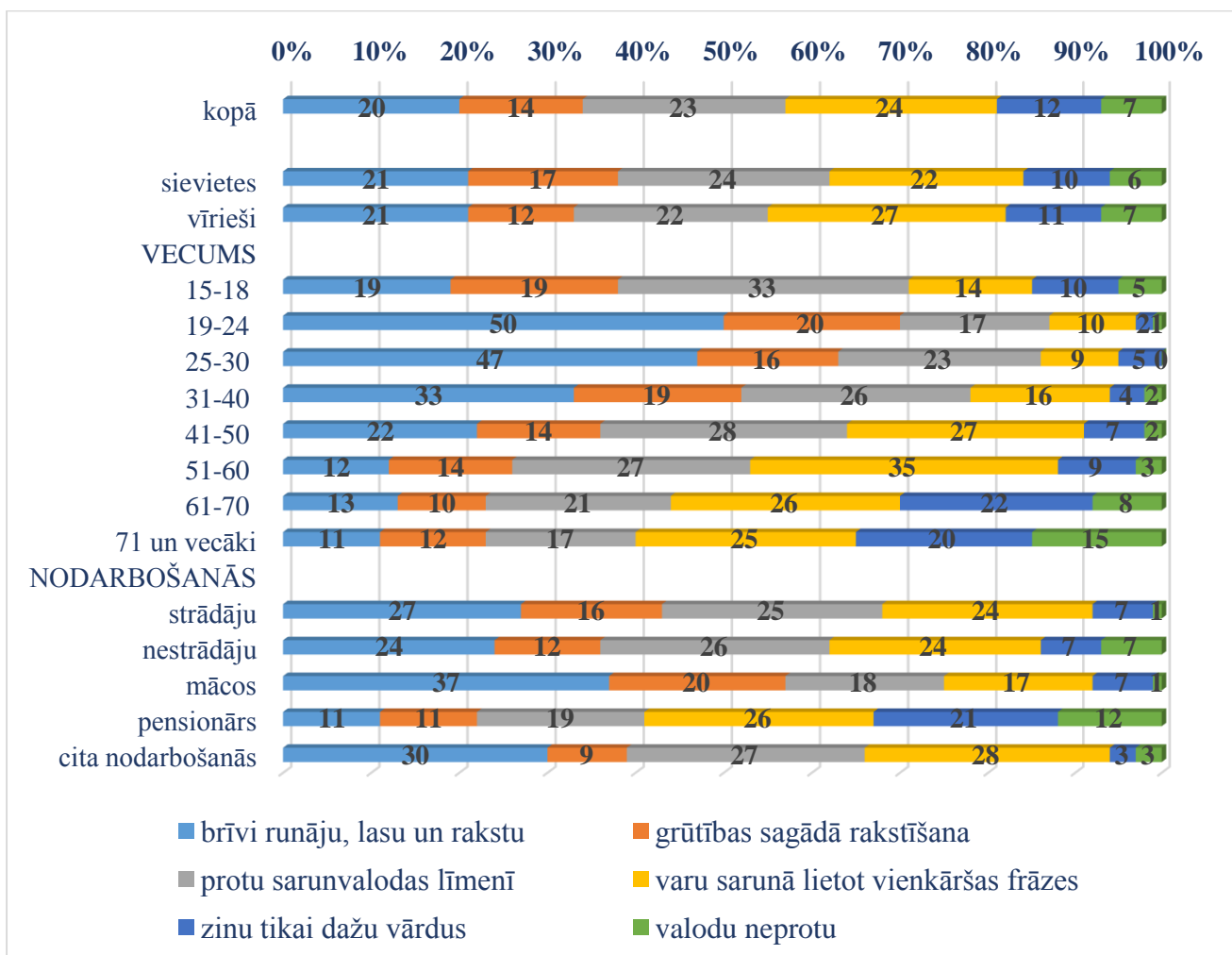
Latviešu valodas prasmes pašnovērtējums. 2019.gads (pa vecumiem).

Salīdzinot ar 2016.gada aptaujas datiem, nepilsoņu skaits, kuri uzskata, ka brīvi runā, lasa un raksta latviski ir samazinājies par 3%. Tomēr, salīdzinot ar iepriekšējo gadu aptaujām, šis skaitlis ir pieaudzis (12% - 2010.gadā; 17% - 2014.gadā). Par 6% ir pieaudzis to nepilsoņu skaits, kuri zina dažus vārdus (2016.gadā – 6%), savukārt valodu neprot 7% aptaujāto nepilsoņu (2016.gadā – 3%).

Diagramma Nr.10.2

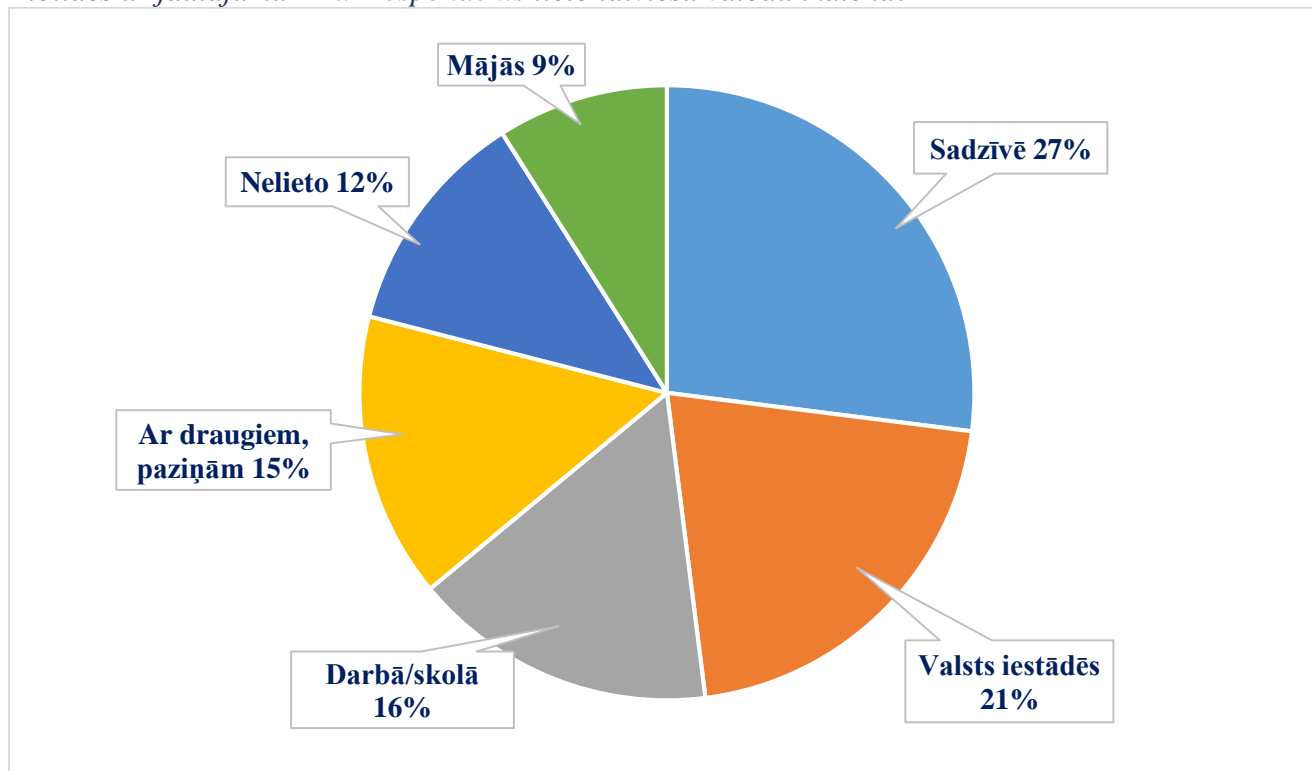
Atbilžu uz jautājumu "Kā respondents vērtē savas latviešu valodas zināšanas?" analīze 2019.gads.

LATVIEŠU VALODAS LIETOŠANA IKDIENĀ

Diagramma Nr.11

Atbildes uz jautājumu "Kur respondents lieto latviešu valodu ikdienā?"

Aptaujas dati liecina, ka lielākā daļa nepilsoņu latviešu valodu ikdienā lieto sadzīvē (27%), kā arī valsts iestādēs (21%). Darbā vai skolā latviešu valodu lieto 16% aptaujāto nepilsoņu. Savukārt ar draugiem un paziņām latviski sarunājas 15% nepilsoņu, tikai 9% - mājās, bet 12% latviešu valodu nelieto vispār.

Salīdzinot ar 2016.gada aptaujas rezultātiem, par 2% palielinājies nepilsoņu skaits, kuri latviešu valodu lieto sadzīvē. Par 8% mazāks ir kļuvis to nepilsoņu skaits, kuri latviski runā darbā vai skolā. Savukārt par 6% pieauga to nepilsoņu skaits, kuri latviešu valodu nelieto.

Diagramma Nr.12

Atbildes uz jautājumu "Kur respondents lieto latviešu valodu ikdienā?" 2010.-2019.gads (procentos).

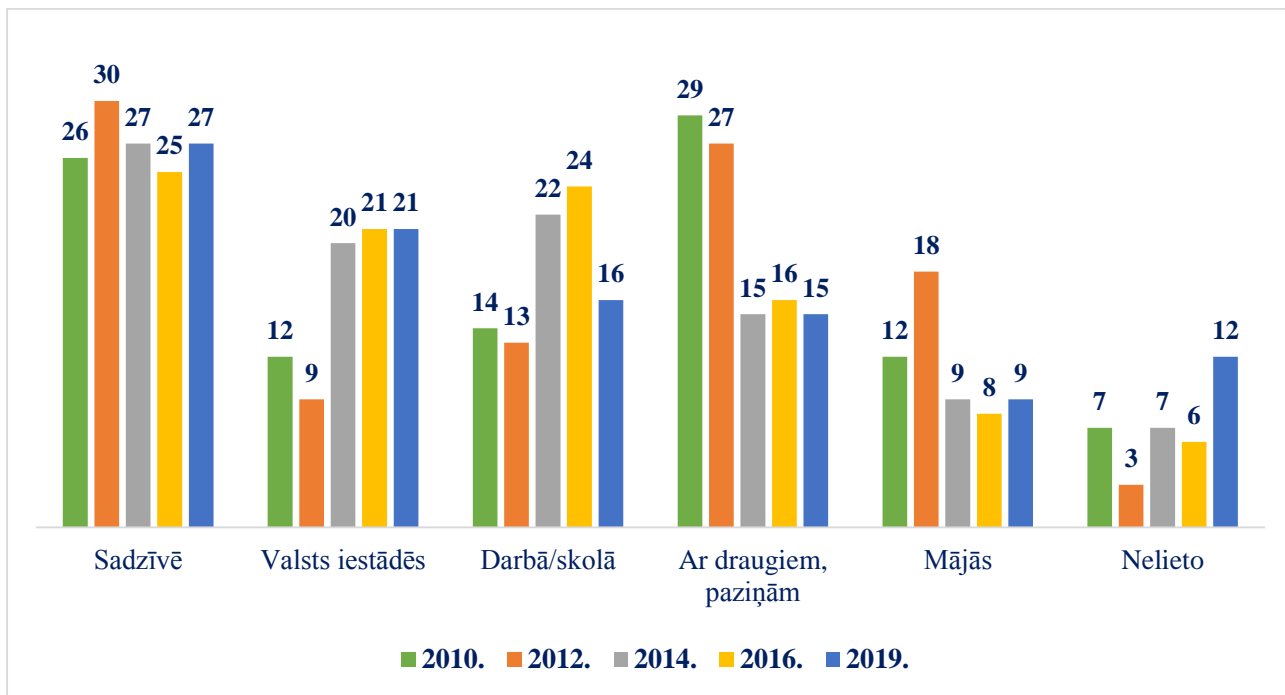
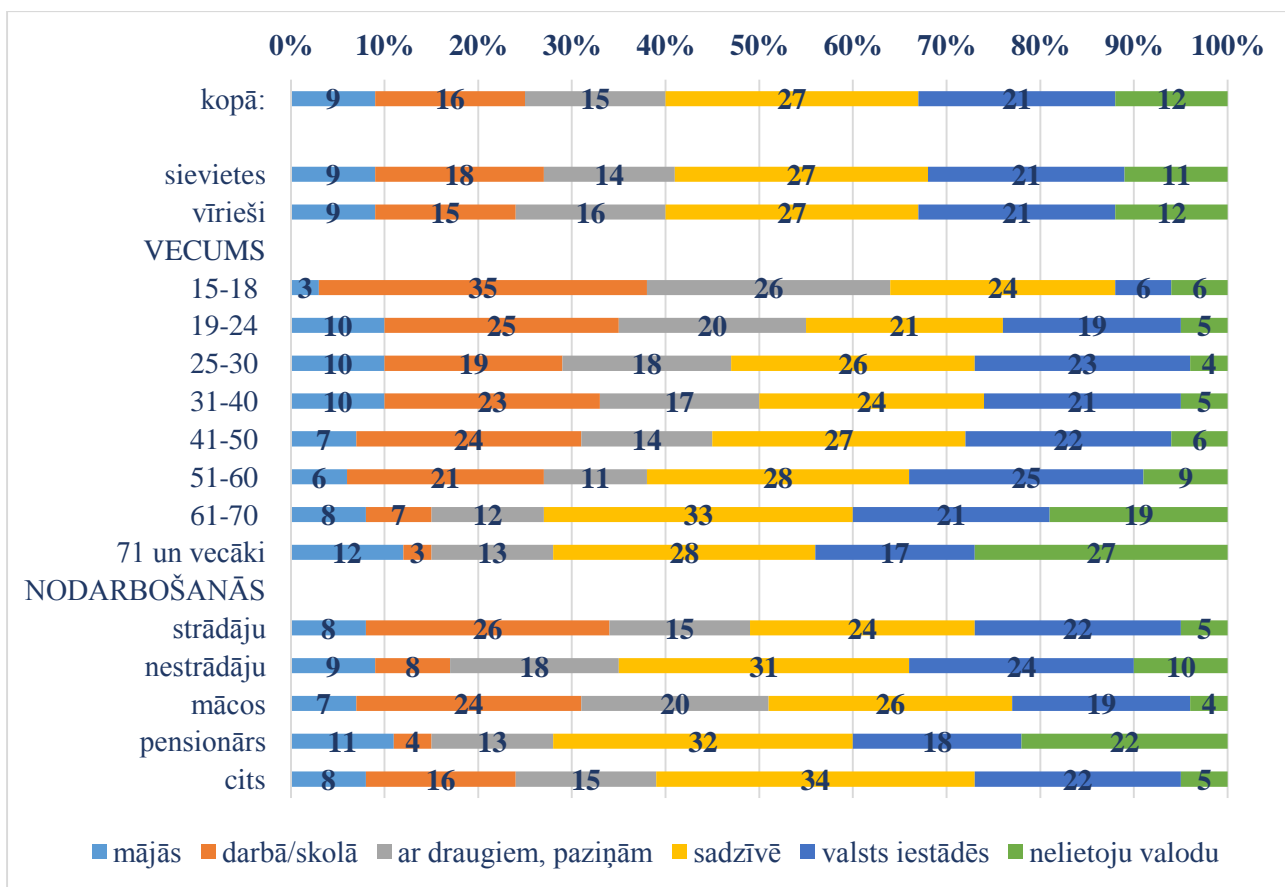

Diagramma 12.1.

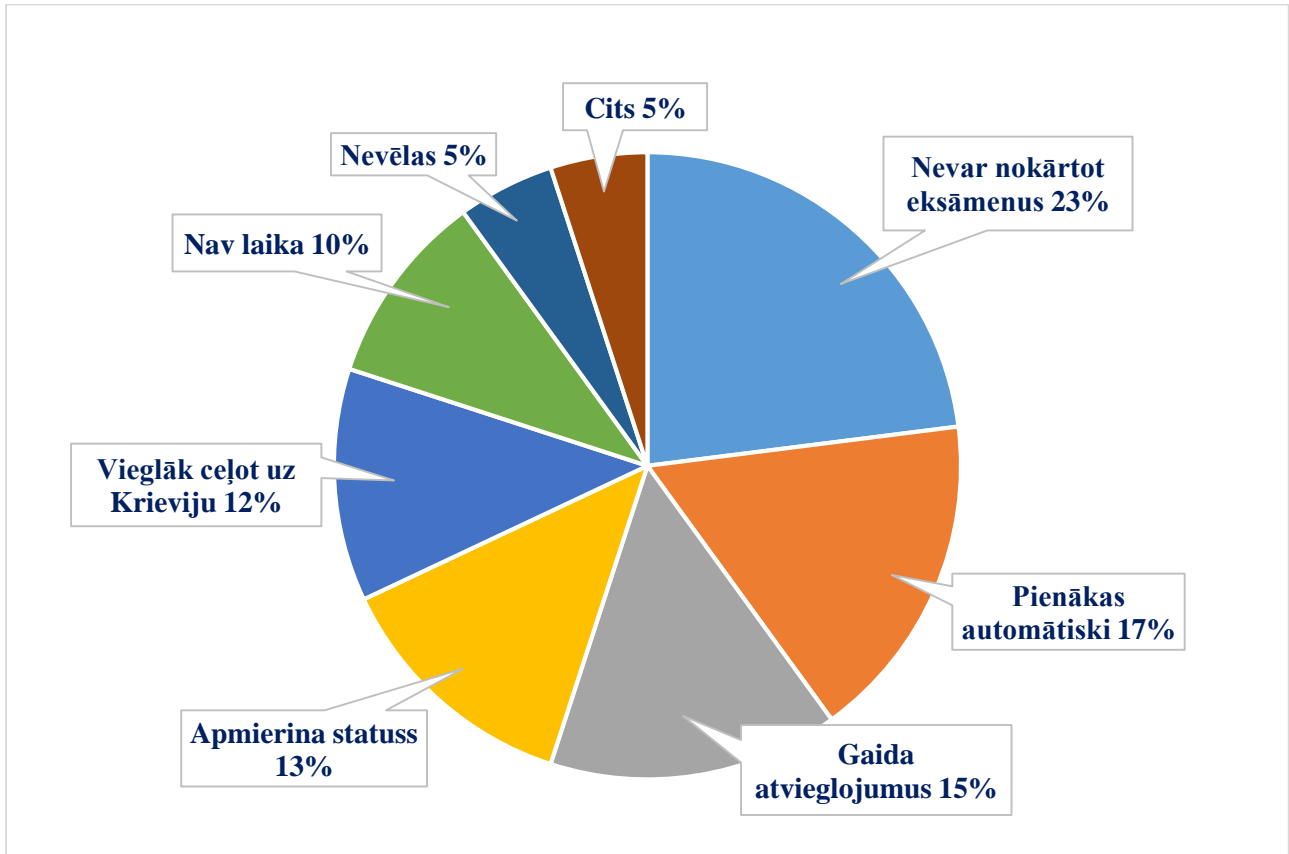
Atbilžu uz jautājumu "Kur respondents lieto latviešu valodu ikdienā?" analīze 2019.gads.

IESMESLI, KĀPĒC NEPILSONI NEVĒLAS NATURALIZĒTIES

Diagramma Nr.13

Atbildes uz jautājumu "Kāpēc Jūs neiesniedzat iesniegumu Latvijas pilsonības iegūšanai?"

Arī 2019.gadā, tāpat kā iepriekšējos gados, trīs galvenie iemesli, kas attur nepilsoņus no naturalizācijas, paliek nemainīgi, un tie ir: šaubas par to, vai spēs nokārtot naturalizācijas eksāmenus – 23%, uzskats, ka Latvijas pilsonība pienākas automātiski – 17% un cerība, ka naturalizācijas procesā tiks ieviesti papildu atvieglojumi - 15%. 13% nepilsoņu vēl joprojām apmierina viņu statuss (2016.gadā – 12%). 12% norāda, ka pateicoties nepilsoņa statusam vieglāk ceļot uz Krieviju (2010.gads – 14%, 2016.gads – 12%). 10% aptaujāto nepilsoņu nav laika naturalizācijai. Savukārt 5% naturalizēties nevēlas, bet vēl 5% norādīja citu iemeslu, kā piemēram “vecums”, “invaliditāte”, “nevar pierādīt dzīvesvietu Latvijā”, “bērna kopšanas vai dekrēta atvaļinājums”.

Diagramma Nr.14

Atbildes uz jautājumu “Kāpēc Jūs neiesniedzat iesniegumu Latvijas pilsonības iegūšanai?” 2010.-2019.gads (procentos).

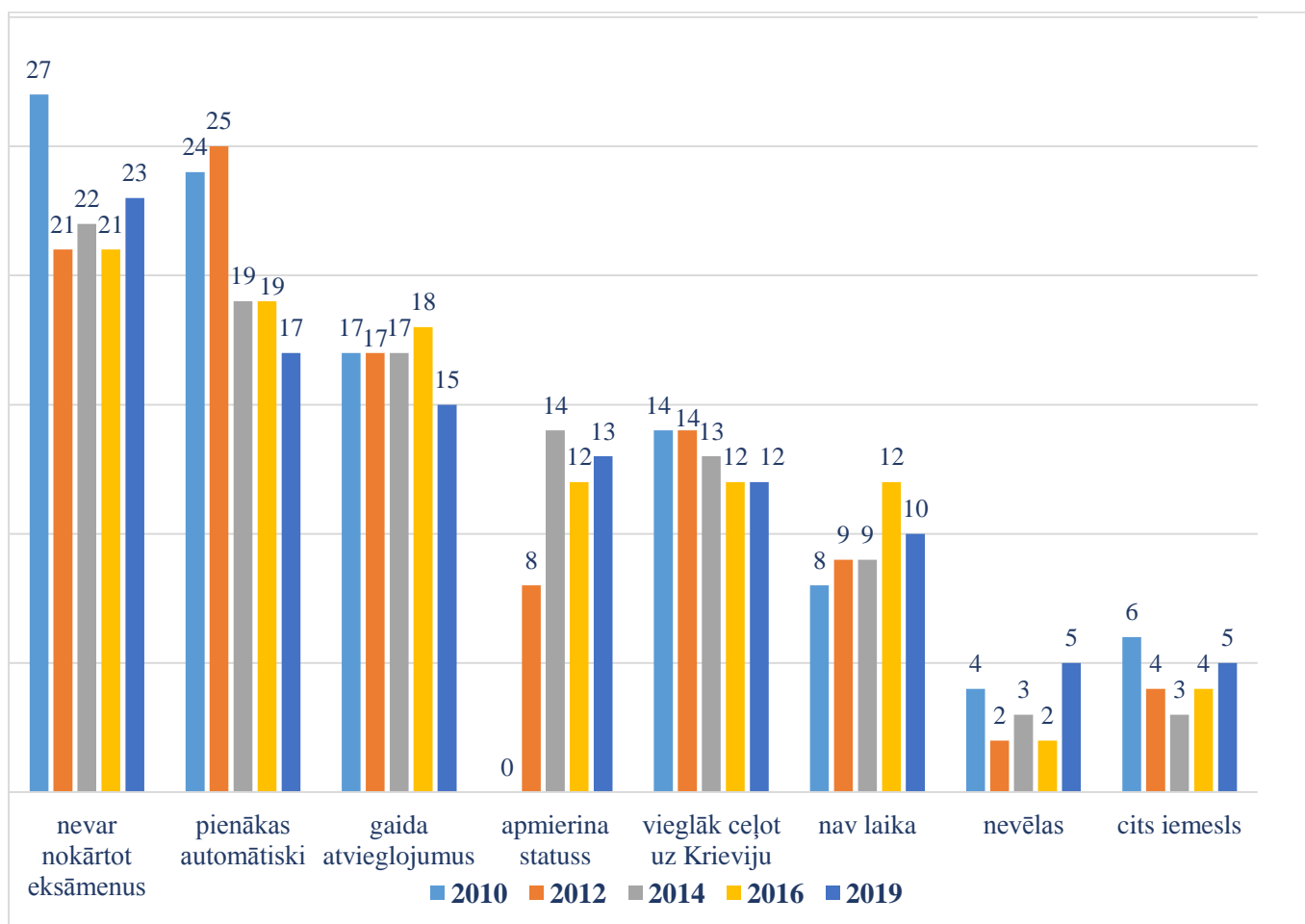

Diagramma Nr.14.1.

Atbildes uz jautājumu "Kāpēc Jūs neiesniedzat iesniegumu Latvijas pilsonības iegūšanai?" 2019.gads (pa vecumu grupām).

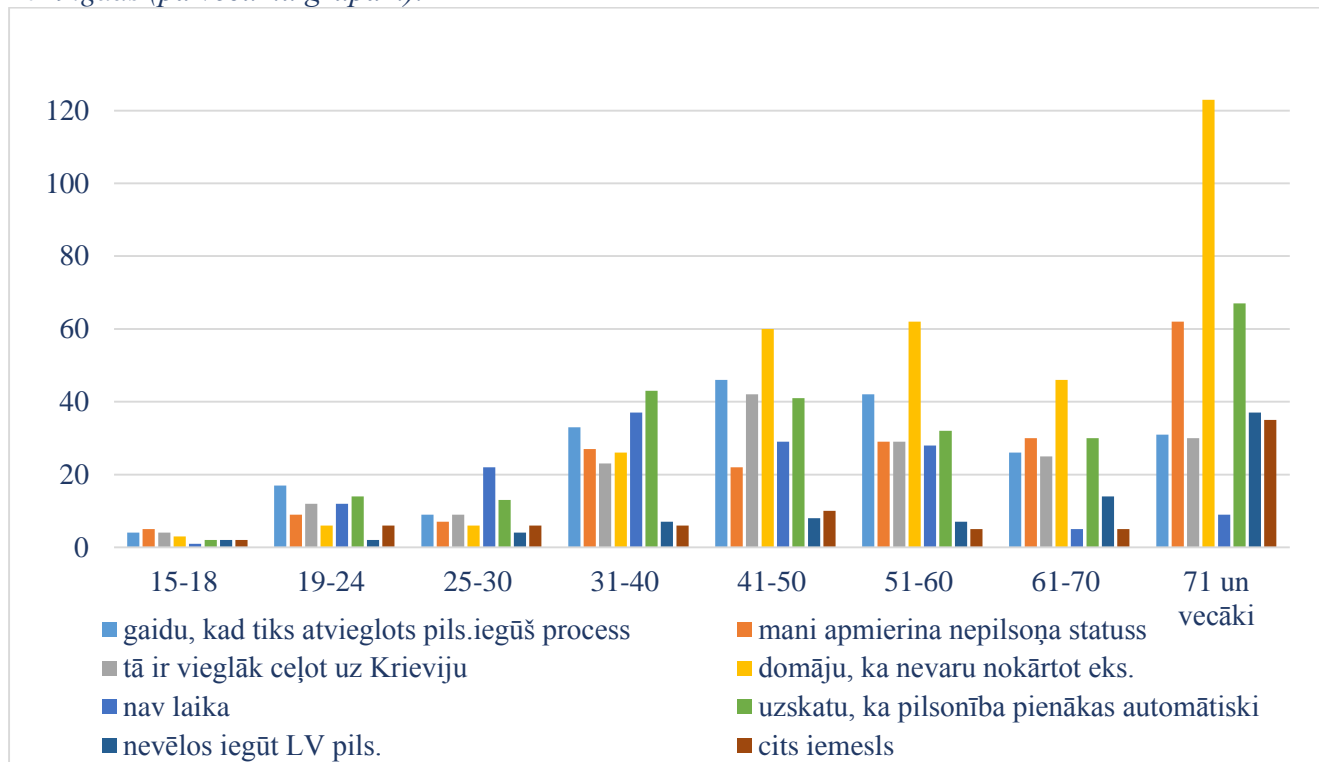

Diagramma 14.2.

Atbildes uz jautājumu "Kāpēc Jūs neiesniedzat iesniegumu Latvijas pilsonības iegūšanai?" atkarībā no latviešu valodas prasmes līmeņa.

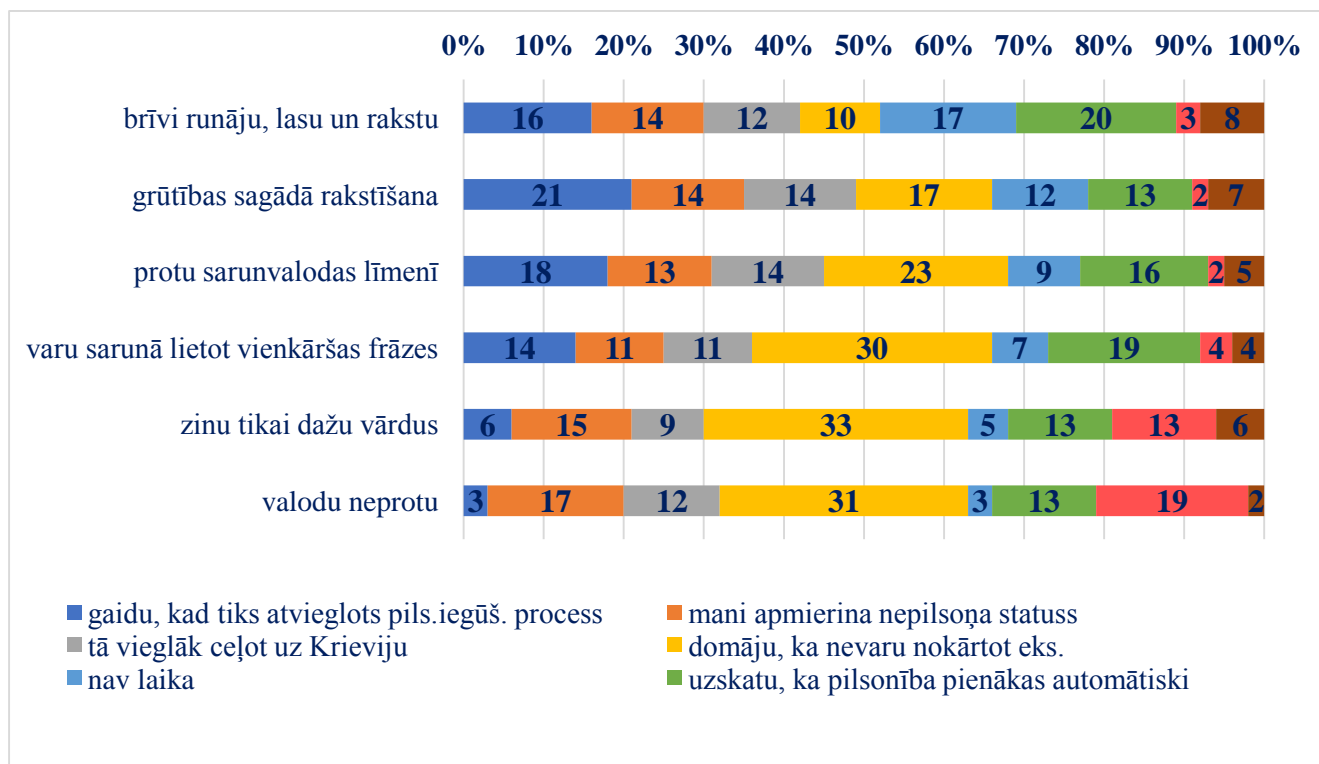
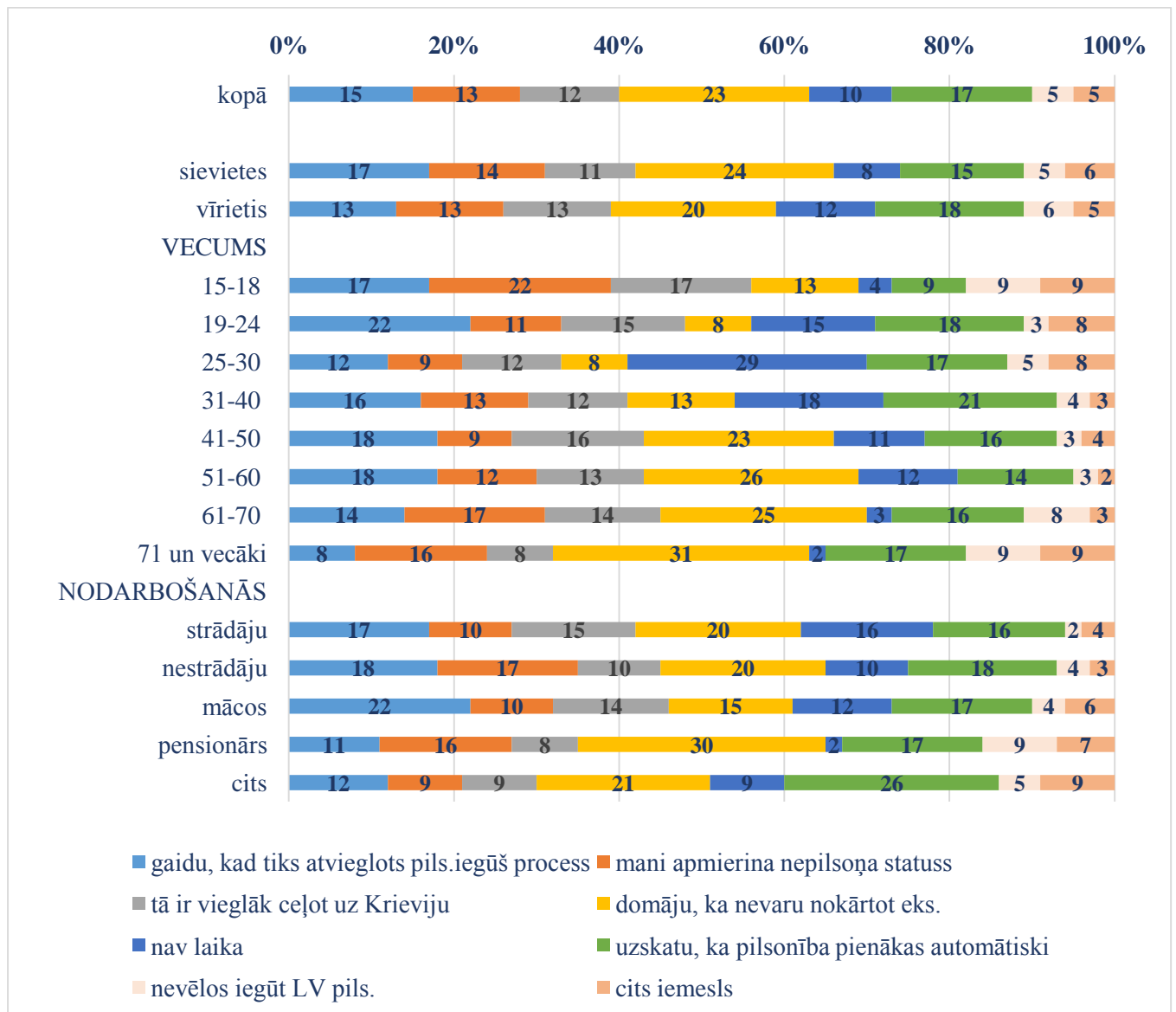

Diagramma 14.3.

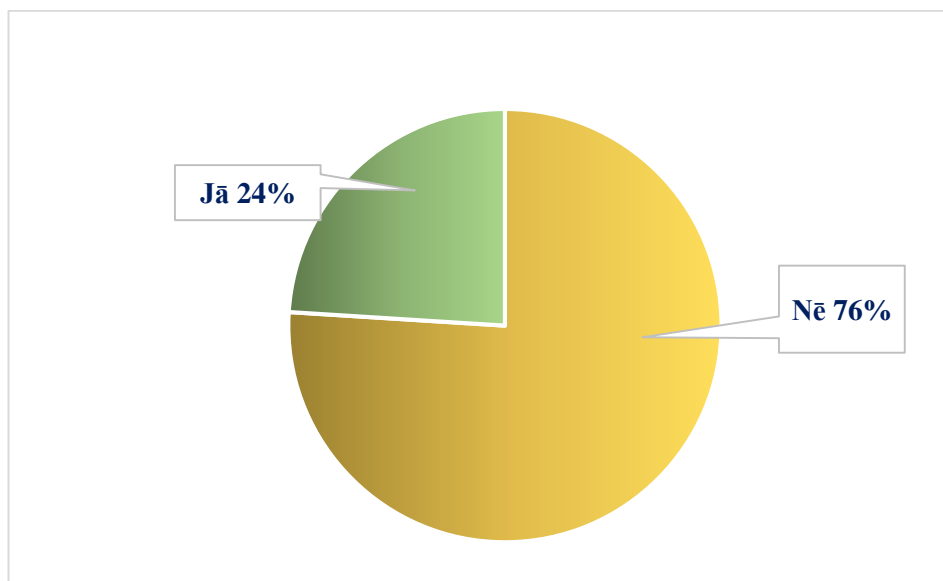
Atbilžu uz jautājumu “Kāpēc Jūs neiesniedzat iesniegumu Latvijas pilsonības iegūšanai?” analīze 2019.gads.

VAI NEPILSOŅI PLĀNO IEGŪT LATVIJAS PILSONĪBU TUVĀKAJĀ LAIKĀ?

Diagramma Nr.15

Atbildes uz jautājumu "Vai plānojat iegūt Latvijas pilsonību, naturalizējoties tuvākā gada laikā?"

Aptauja dati rāda, ka tuvākajā laikā Latvijas pilsonību naturalizācijas kārtībā plāno iegūt 24% nepilsoņu, kas par 11% mazāk kā 2016.gadā. Šis rezultāts tikai par 1% mazāks nekā 2012. un 2014.gadā iegūtie aptaujas dati. Savukārt 76% nepilsoņu tuvākā gada laikā naturalizēties neplāno.

Diagramma Nr.16

Atbildes uz jautājumu "Vai plānojat iegūt Latvijas pilsonību, naturalizējoties tuvākā gada laikā?" 2010.-2019.gads (procentos).

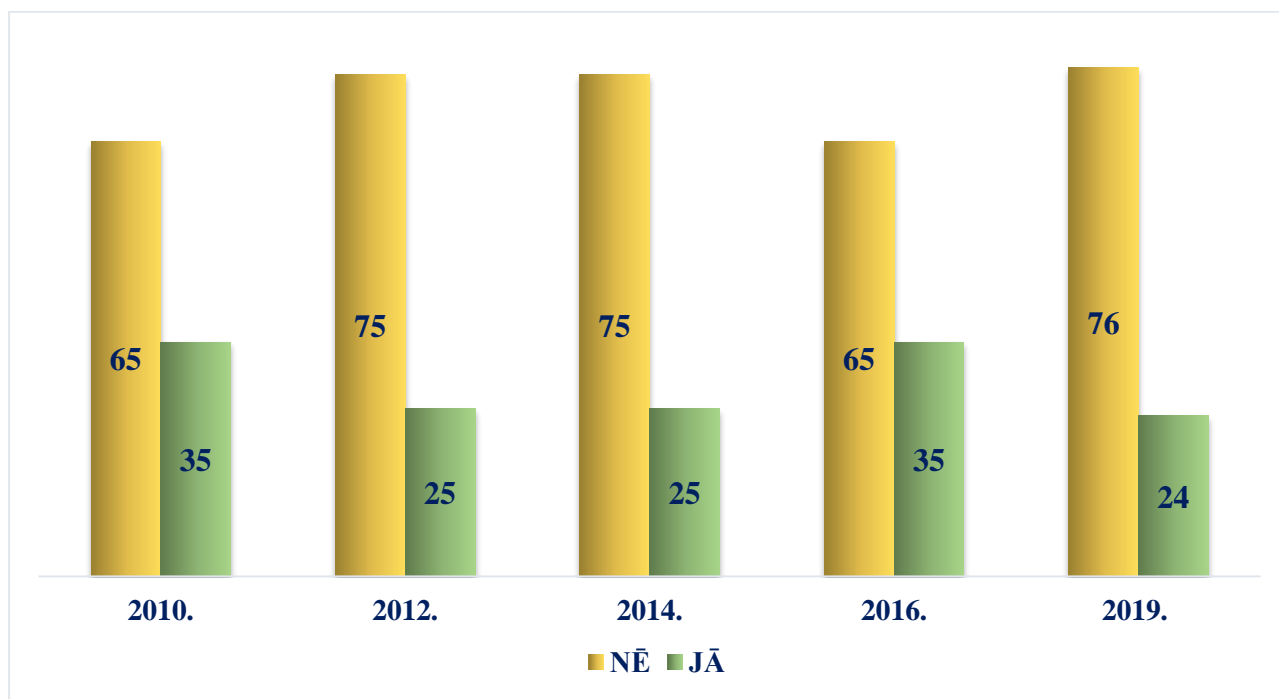
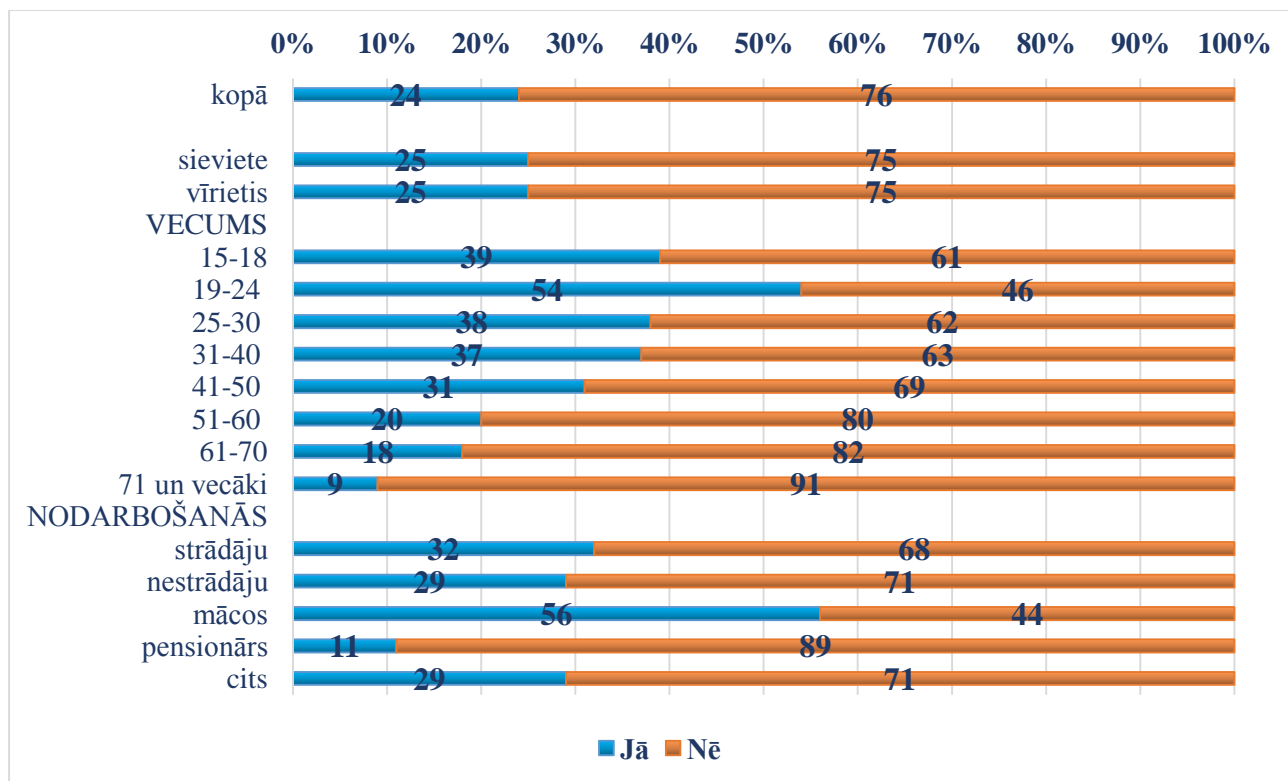

Diagramma Nr.16.1.

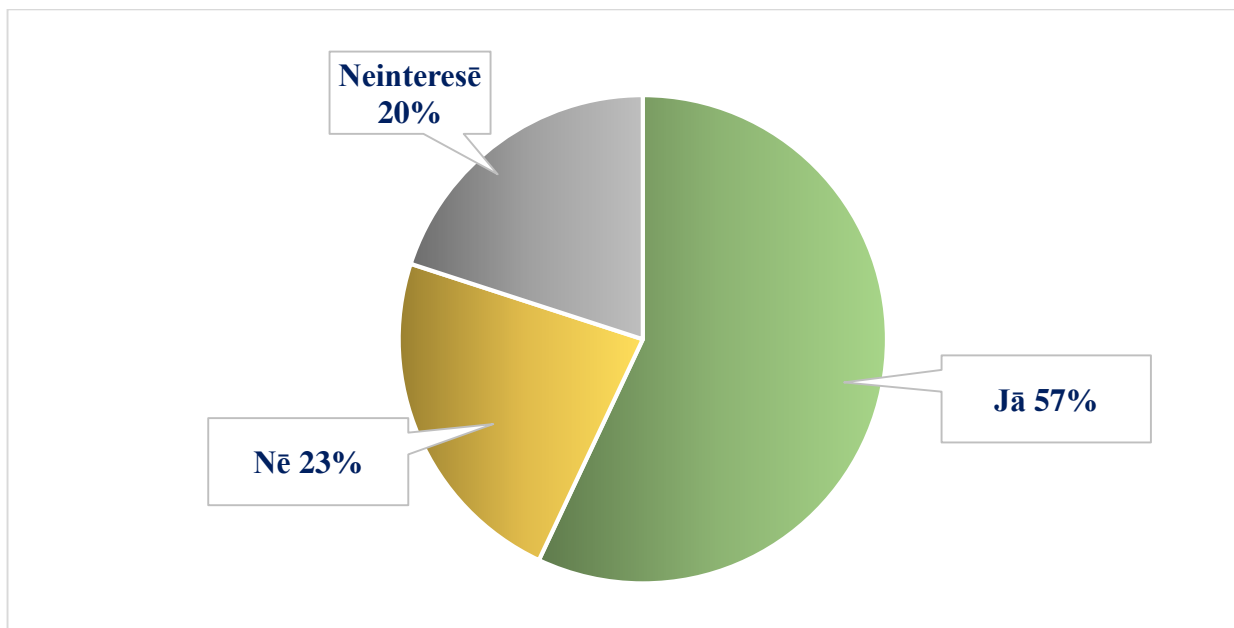
Atbilžu uz jautājumu "Vai plānojat iegūt Latvijas pilsonību, naturalizējoties tuvākā gada laikā?" analīze 2019.gads.

VAI NEPILSONIEM IR PIETIEKAMA INFORMĀCIJA PAR LATVIJAS PILSONĪBAS IEGŪŠANAS JAUTĀJUMIEM?

Diagramma Nr.17

Atbildes uz jautājumu "Vai Jums ir pietiekama informācija par to, kā iegūt Latvijas pilsonību?"

57% aptaujāto nepilsoņu norādīja, ka viņiem pietiekama informācija par Latvijas pilsonības iegūšanas iespējām. Noraidoši atbildēja 23% personu, bet 20% respondentu šis jautājums neinteresē (11% - 2016.gadā). Salīdzinot nepilsoņu atbildes uz minēto jautājumu ar iepriekšējo gadu aptaujām secināms, ka lielākai daļai nepilsoņu pieejama nepieciešama informācija par naturalizāciju un šis rādītājs būtiski nav mainījies kopš 2010.gada.

Diagramma Nr.18

Atbildes uz jautājumu “Vai Jums ir pietiekama informācija par to, kā iegūt Latvijas pilsonību?” 2010.-2019.gads (procentos).

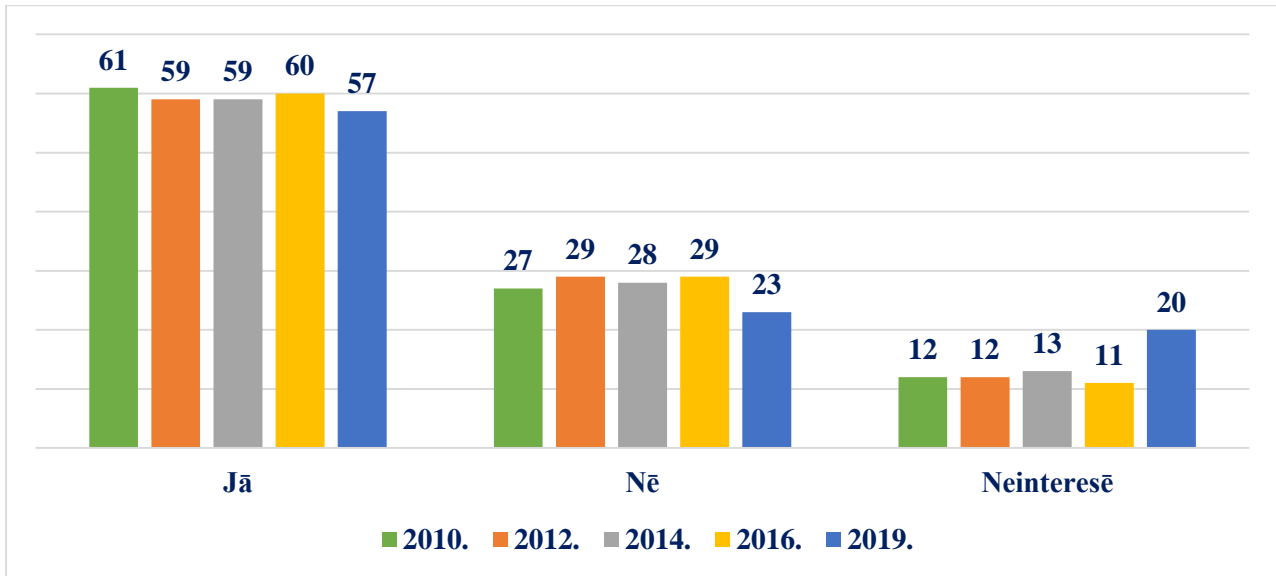

Diagramma Nr.18.1

Atbilžu uz jautājumu "Vai Jums ir pietiekama informācija par to, kā iegūt Latvijas pilsonību?" analīze 2019.gads.

